

Ebûverdî'nin *Kitâbü Ebî 'Abdirrahmân en-Nesâ'î fi's-Süneni'l-me'sûre ve şerhi ğarîbih* adlı eseri zikredilebilir. İbnü'l-Mülakkn'ın *es-Sünen'in Kütüb-i Hamse*'ye olan zevâidini şerhettiği kaydedilmektedir (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1006). Seyyid Kesrevî Hasan da *İs'âdü'r-râ'î bi-efrâd ve zevâ'idi'n-Nesâ'î 'ale'l-kütüb-i'l-hamse* adıyla bir eser kaleme almış (I-II, Beyrut 1419/1998), *es-Sünenü'l-kübrâ* ve *el-Müctebâ*'daki mürsel rivayetleri *Takrîbü'n-nâ'î min merâsîli'n-Nesâ'î* adıyla bir araya getirmiştir (Beyrut 1418/1998). *Kütüb-i Sitte*'nin her birine dair hatim merasimlerinde okunmak üzere birer eser kaleme alan Şemseddin es-Sehâvî, *es-Sünen* hakkındaki çalışmasını *Buğyetü'r-râqîbî'l-mütemennî fi hatmî'n-Nesâ'î rivâyeti İbni's-Sünnî* adını vermiştir (nşr. Muhammed Ebû'l-Fazl İbrâhim, Kahire-Beyrut 1411/1991; nşr. Abdülazîz b. Muhammed b. İbrâhim Abdüllatif, Riyad 1414/1993). Muhammed Zekeriyâ Kandelevî'nin *es-Sünen* hakkındaki takrirleri *el-Feyzû's-semâ'î 'alâ Süneni'n-Nesâ'î* adıyla neşredilmiştir (I, Sehârenpûr 1985-). Nâsırüddin el-Elbânî, *Şahîhu Süneni'n-Nesâ'î* (I-III, Beyrut 1408/1988) ve *Zâ'ifü Süneni'n-Nesâ'î* (Beyrut 1410/1990) adıyla iki eser yayımlamıştır. Ebû İshak el-Huveynî el-Eserî'nin *Bezlü'l-ihsân bi-takrîbi Süneni'n-Nesâ'î Ebî 'Abdirrahmân* adlı bir çalışması bulunmaktadır (Kahire 1410). Muhammed Eymen eş-Şebrevî esere *Fethu'l-muğîş* adını verdiği oldukça geniş bir fihrist hazırlamış ve *Fihrisü Süneni'n-Nesâ'î* adıyla yayımlamıştır (Beyrut 1988, 1411/1991). Vasiyullah b. Muhammed Abbas *ed-Du'afâ' ve'l-mechûlûn ve'l-met-rükûn fi (Müctebâ)'n-Nesâ'î* adıyla yüksek lisans tezi yapmıştır (1396, Câmîatü Ümmi'l-kurâ ed-dirâsâtü'l-ulyâ eş-şer'iyye).

BİBLİYOGRAFYA :

Nesâî, *'Amelü'l-yevm ve'l-leyle* (nşr. Fâruk Hamâde), Beyrut 1407/1987, neşredenin girişi, s. 39-89; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, I, 167-173; Süyûtî, *Zehrü'r-rubâ 'ale'l-Müctebâ* (nşr. Abdülfettâh Ebû Gudde), Beyrut 1409/1988, I, 3-6; a.m.f., *Tedribü'r-râvî* (nşr. Abdülvehhâb Abdüllatif), Kahire 1385/1966, I, 102, 167; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1006-1007; Siddik Hasan Han, *el-Hıttâ fi zikri's-şahâli's-sitte*, Beyrut 1405/1985, s. 219-220; Sezgin, *GAS* (Ar.), I, 329-330; *Ma'a'l-Mektebe*, s. 415-416; Zirikî, *el-A'lâm* (Fethullah), IV, 304; İsmail L. Çakan, *Hadis Edebiyatı*, İstanbul 1989, s. 86-88; Kettânî, *er-Risâletü'l-müstetrafe* (Özbek), s. 24-25; Muhammed b. Ali b. Âdem el-İtyûbî el-Vellevî, *Şerhu Süneni'n-Nesâ'î: Zağiretü'l-ukbâ fi şerhi'l-Müctebâ*, Mekke 1428/2007, I, 20-56.

M. YAŞAR KANDEMİR

es-SÜNEN

(السنن)

Dârekutnî'nin
(ö. 385/995)

ahkâmla ilgili, özellikle
illetli hadisleri içeren eseri.

Diğer sünenlerin aksine ahkâmla ilgili illetli hadisleri, bunların arasındaki farklılıkları ve kusurları ortaya koymak amacıyla yazılan eserde sahih, hasen, zayıf ve mevzû her tür hadisin yer aldığı, hatta bazı bölümlerinde hiçbir makbul hadise rastlanmadığı görülmektedir. *es-Sünen*'de yirmi üç kitap içinde yaklaşık 5687 merfû, mevkuf ve maktû hadis bulunmaktadır. Müellif bunların bazısının sıhhat derecesini açıklamışsa da çoğu hakkında bir şey söylememiştir. Kitap sonraki dönemlere Dârekutnî'nin birkaç talebesinin rivayetiyle ulaşmış olup bunlardan Ebû Bekir Muhammed b. Abdülmelik b. Bişrân, Ebû Tâhir Muhammed b. Ahmed b. Abdürrahîm ve Ebû Bekir el-Berkânî'nin nüshalarındaki hadislerin sened ve metinleri arasında bazı farklılıkların bulunduğu, Ebû Tâhir'in rivayetinde "Kitâbü's-Sebak"ın eksik olduğu bildirilmektedir. *es-Sünen* Delhi'de (1306, 1310/1892, *et-Ta'liku'l-muğnî* ile birlikte), Kahire'de (nşr. Abdullah Hâşim Yemânî, I-IV, 1386/1966, *et-Ta'liku'l-muğnî* ile birlikte), Medine'de (I-IV, 1386/1966, *et-Ta'liku'l-muğnî* ile birlikte), Beyrut'ta (I-IV, 1406/1985, *et-Ta'liku'l-muğnî* ile birlikte; nşr. Mecdî b. Mansûr b. Seyyid eş-Şûrâ, I-IV, 1417/1996; nşr. Âdil Ahmed Abdülmecûd – Ali Muhammed Muavviz, I-III, 2001; nşr. Hasan Abdülmün'im Şelebî, I-VI, 2004; nşr. Abdülğanî Mestû, 2006) yayımlanmıştır.

es-Sünen üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmış olup bunlardan Ebû Muhammed Abdullah b. Yahyâ el-Gassânî'nin *Tahrîcü'l-eğâdisi'd-dî'âf min Süneni'd-Dârekuṭnî* (nşr. Eşref b. Abdülmaksûd, Riyad 1411/1991), Azîmâbâdî'nin *et-Ta'liku'l-muğnî 'alâ Süneni'd-Dârekuṭnî* adlı şerhi (I-II, Delhi 1910; I-IV, Kahire, ts. [*es-Sünen* ile birlikte]), Muhammed Selîm ve arkadaşlarının *Fihrisü eğâdis ve âşâri Süneni'd-Dârekuṭnî* (I-II, Beyrut 1986), Yûsuf Abdurrahman el-Mar'âşî'nin *Fehârisü Süneni'd-Dârekuṭnî* (Beyrut 1406/1986) ve *el-Mu'cemü'l-müfehres li-el-fâzi'l-hadîsi'n-nebeviyyi's-şerîf fi Süneni'd-Dârekuṭnî* (Beyrut 1406/1986) adlı eserleri zikredilebilir. Abdullah b. Dayfulah er-Ruhaylî, *el-İmâmü'd-Dârekuṭnî ve Kitâbühü's-Sünen* adlı bir doktora tezi (1403, Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye),

Muhammed Râzî Hâc Osman *el-Metrûkân ve merviyâtühüm fi Süneni'd-Dârekuṭnî* (1401, Medine İslâm Üniversitesi), Mehmet Dinçoğlu *Darekutni ve Sünen Adlı Eseri* (1993, SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü) başlıklı birer yüksek lisans çalışması yapmışlardır. Abdülfettâh Ebû Gudde, *es-Sünnetü'n-nebeviyye ve beyânü medlûlihâ eş-şer'î ve't-ta'rîf bi-hâli Süneni'd-Dârekuṭnî* adlı eserinde (Dimaşk 1412/1992) *es-Sünen*'i özlü bir şekilde tanıtmıştır. Ebû Gudde'nin bu küçük çaplı eserini Harun Reşit Demirel "Sünnet Kavramının Hukukî Anlamı ve Dârekutnî'nin Sünen'i Üzerine Bir İnceleme" (bk. bibl.), Enbiya Yıldırım ve Mesut Duman, "Sünnet İfadesinin Dinî Anlamı ve Dârekutnî'nin Sünen'inin Konumu" (*Usul İslam Araştırmaları*, sy. 5 [Adapazarı 2006], s. 77-108) adıyla Türkçe'ye çevirmişlerdir.

BİBLİYOGRAFYA :

Dârekutnî, *es-Sünen* (nşr. Şuayb el-Arnaût v.dğr.). Beyrut 2003, Şuayb el-Arnaût'un girişi, I, 30-62; Abdülazîz ed-Dihlevî, *Bustânü'l-Muhaddisîn* (trc. Ali Osman Koçkuzu), Ankara 1986, s. 93-94; Azîmâbâdî, *et-Ta'liku'l-muğnî 'ale'd-Dârekuṭnî* (nşr. Abdullah Hâşim Yemânî el-Medenî, *Sünenü'd-Dârekuṭnî* içinde), Kahire 1386/1966, I, 9-10; Sezgin, *GAS*, I, 207; M. Zubayr Siddîqî, *Hadis Edebiyatı Tarihi* (trc. Yusuf Ziya Kavakcı), İstanbul 1966, s. 110-111; İsmail L. Çakan, *Hadis Edebiyatı*, İstanbul 1989, s. 95-96; Abdülfettâh Ebû Gudde, *es-Sünnetü'n-nebeviyye ve beyânü medlûlihâ eş-şer'î ve't-ta'rîf bi-hâli Süneni'd-Dârekuṭnî*, Dimaşk 1412/1992, s. 22-40; a.m.f., "Sünnet Kavramının Hukukî Anlamı ve Dârekutnî'nin Sünen'i Üzerine Bir İnceleme" (trc. Harun Reşit Demirel), www.dinbilimleri.com/dergi/cilt5/say11/makale/demirel.pdf, s. 305-331.

ABDULLAH AYDINLI

es-SÜNENÜ'L-KÜBRÂ

(السنن الكبرى)

Ahmed b. Hüseyin el-Beyhaki'nin
(ö. 458/1066)

ahkâm hadislerini
bir araya getirdiği eseri.

es-Sünenü'l-kebîr diye de anılan eser fıkıh bablarına göre tasnif edilmiş bir çalışma olup tertibinde Müzenî'nin *el-Muhtaşar*'ı esas alınmıştır. İçinde merfû hadisler yanında çokça mevkuf ve maktû rivayet bulunduğu için musannef türü eserlere benzediği de belirtilmektedir. Kitabın telif amacı Hz. Peygamber'in ahkâma dair hadislerini ve uygulamalarını bir araya getirmek, şer'î hükümlerde delil kabul edilen mevkuf ve maktû haberleri konularına uygun fıkıh babları altında toplamak, böylece Şâfiî mezhebinin Kitap ve Sünnet'e dayanan bir mezhep olduğunu kanıtlamak